

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 552/2020
25.02.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца „АА., ..., ..., чији је пуномоћник Бранко Божиновић, адвокат из ..., против туженог Друштвено предузеће за унутрашњу и спољну трговину „ББ“ ... - у стечају, чији је пуномоћник Марко Јовановић, адвокат из ..., ради утврђења излучног права, вредност предмета спора 222.071.850,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 5868/18 од 12.12.2018. године, у седници већа одржаној дана 25.02.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 5868/18 од 12.12.2018. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 3209/2018 од 30.08.2018. године, у ставу првом изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено је излучно право тужиоца и излучене су из стечајне масе туженог пословни објекти у Београду, ул. ... бр. ..., на кат. парц. бр. .../... КО ..., и то: магацин спратности П-1, неправилног облика, димензија у основи 32 м x 13 м, и 8,30 м x 20,93 м; ресторан са магацином и продајним простором спратности П + 1, правоугаоног облика, димензија у основи 22,17 x 21,55 м; управна зграда, спратности П + 0, правоугаоног облика, димензија у основи 13 м x 10,35 м, власништво тужиоца, те исти не улазе у стечајну масу. Ставом II изреке обавезан је тужени да тужиоцу плати трошкове парничног поступка у износу од 1.549.141,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 5868/18 од 12.12.2018. године одбијен је предлог туженог за прекид поступка, па је преиначена пресуда Привредног суда у Београду П 3209/2018 од 30.08.2018. године тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца за утврђење излучног права и излучење из стечајне масе туженог, пословних објеката у Београду, ул. ... бр. ..., на кат. парц. .../... КО ..., и то: магацин спратности П-1, неправилног облика, димензија у основи 32 м x 13 м и 8,30 м x 20,93 м, ресторан са магацином и продајним простором, спратности П+1, правоугаоног облика, димензија у основи 27,17 x 21,55 м, и управна зграда спратности П + 0, правоугаоног облика, димензија у основи 13 м x 10,35 м. Обавезан

је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 596.300,00 динара.

Против пресуде другостепеног суда тужилац изјављује благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права.

У одговору на ревизију тужени оспорава ревизијске наводе, указујући на правилност заузетог становишта другостепеног суда, а трошкове ревизијског поступка није опредељено тражио.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 55/14) и нашао да је ревизија тужиоца није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредбе парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, закључком Скупштине општине Палилула од 25.06.1985. године уступљена је локација центра Месне заједнице у насељу Котеж у ..., и то: део катастарске парцеле број: .../... КО ..., на којој се налазе недовршени објекти, обележени по Пројекту из 1972. године, под бројем: 2, 3 и 4, путем непосредне погодбе и то Радној организацији „ВВ“ у саставу СОУР „АА“ из ..., а у циљу наставка изградње центра Месне заједнице у Котежу. Након тога закључен је и Уговор о наставку изградње центра Месне заједнице Котеж и то између Општине Палилула и СОУР „АА“, РО ВВ из ..., као инвеститора, чији је предмет настављање радова на изградњи центра Месне заједнице, према договореном садржају између наручиоца и инвеститора. Инвеститор се обавезао да заврши изградњу Објекта бр. 1 и дела Објекта бр. 2, по принципу „*кључ у руке*“ за потребе општине, као наручиоца, на којим просторијама наручилац стиче право коришћења, управљања и располагања, а да ће инвеститор за своје потребе изградити: у Објекту бр. 2: складиште готове паковане робе, изложбени простор и простор за дисконтну продају, у Објекту бр. 3: просторије за раднике, у Објекту бр. 4: супермаркет, ресторан, посластичарницу и подстаницу, према пројектној документацији „АА“. Уговорено је да ће инвеститор испуњењем наведених обавеза стећи право власништва – управљања коришћења и располагања на објектима изграђеним за своје потребе, односно објектима бр. 2,3 и 4. Дописом СОУР „АА“ од 04.10.1985. године је обавестио Градски секретаријат за инспекцијске послове о пријави градилишта ради наставка грађевинских радова на центру Месну заједница Котеж у Потврдом Републичке агенције за процену вредности капитала у поступку процене вредности друштвеног капитала при организовању дела предузећа насталог издвајањем из предузећа са седиштем у Босни и Херцеговини, Словенији и Хрватској, извршена је процена вредности Предузећа „ББ“ са седиштем у Београду - ... тако да иста износи 3.732.300,00 (нових) динара, на дан 08.05.1995. године. Одлуком о организовању туженог предузећа у друштвеној својини произлази да је она донета на основу члана 1. став 1. Уредбе о организовању делова предузећа, као

и решења Министарства трговине и туризма од 20.04.1995. године, закључка Привредног суда у Београду од 14.06.1995. године, и то од стране пословне јединице „ББ“ д.д. ... - Стовариште у ... на збору радника 07.06.1995. године и 25.06.1995. године. Поводом захтева тужиоца за излучење непокретности у стечају над туженим, донета је одлука о његовом одбијању од стране стечајног управника.

На темељу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд налази да је тужени настао као правно лице организовано као друштвено предузеће, сходно одредби члана 183-185. Закона о предузећима и регистраовано у складу са Уредбом о организовању дела предузећа чије је седиште на територији Републике Босне и Херцеговине и Републике Хрватске и Републике Словеније. Поводом питања примене правила Анекса Г Споразума о питањима сукцесије, првостепени суд закључује да су у том погледу државе чланице пропустиле да закључе билатералне споразуме, којим би регулисале процедуру решавања захтева, али да тужилац не може да изгуби своје право, као и да тужилац није био дужан да поднесе захтев за споразумно утврђење његовог удела у капиталу друштвеног предузећа туженог. Првостепени суд даље закључује да између Републике Србије и Републике Босне и Херцеговине, након ступања на снагу Закона о потврђивању споразума о питањима сукцесије, као бивших чланица СФРЈ, постоји дипломатски реципроцитет, услед чега се фактички реципроцитет не испитује. Како је тужени оспорио постојање фактичког реципроцитета, које би представљало битну околност за остварење имовинских права на територији Републике Србије, то првостепени суд закључује да је на туженом терет доказивања ове чињеничне тврдње, али да, сходно одредби члана 228. и 231. Закона о парничном поступку, није предложио доказ на ову околност. Првостепени суд, полазећи од смисла одредби Споразума о питањима сукцесије, а то је успостављање првобитног стања у погледу заштите приватне својине и стечених права физичких и правних лица на дан 31.12.1990. године, усваја тужбени захтев, при томе утврђујући да тужени није доказао да су непокретности саграђене након 31.12.1990. године.

Другостепени суд не прихвата становиште првостепеног суда. Другостепени суд сматра да се Прилогом Г – Споразумом о питањима сукцесије, признају и успостављају само оквирна правила по којима државе потписнице Споразума треба да изврше признање и заштиту приватне својине и других стечејних права грађана, правних лица у односу на некретнине које се налазе на њиховој територији. Указује да се наведеним Прилогом Г успостављају само одређена права и обавезе у односу на државе потписнице, као и да тим споразумом нису конституисана непосредна права држављана држава потписница у односу на непокретности која се налази на територији неке друге државе потписнице споразума. Из тог разлога, другостепени суд сматра да се тужиоцу не може признати непосредна судска заштита његовог евентуалног права власништва на спорним непокретностима које се налазе на територији Републике Србије. Другостепени суд налази да тужилац који је изнео тврдњу да се лицима из Србије враћају права на непокретностима у Босни и Херцеговини применом Прилога Г – Споразума о сукцесији истовремено није предложио, нити доставио доказ за чињенице које би поткрепиле ову тврдњу и тиме постојање фактичког реципроцитета, иако је на њему сагласно члану 228. и 231.

Закона о парничном поступку, био терет доказивања. Наиме, како дипломатског реципроцитета нема, јер билатерални споразум између Републике Босне и Херцеговине и Републике Србије није потписан, другостепени суд сматра да се конкретни спор може решити само кроз постојање евентуалног фактичког реципроцитета, а који би доказивала страна која тврди да он постоји. Из ових разлога, другостепени суд је преиначио одлуку првостепеног суда.

Према оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је правилно применио материјално право када је закључио да у границама утврђеног чињеничног стања не постоји основ за непосредну примену Анекса Г Споразума о питањима сукцесије, те да без постојања фактичког реципроцитета не постоје услови за признавање права власништва у корист тужиоца на непокретностима опредељеним тужбом применом правила о успостављању ранијег имовинско-правног стања у поступку сукцесије.

Ревизијом тужиоца оспорава се изнето становиште нижестепених судова. По наводима ревидента Анекс Г Споразума о питањима сукцесије може се непосредно примењивати, без било каквих билатералних уговора, како је то установљено одлуком Уставног суда Уж 3022/2012 од 19.03.2015. године, а која је опште обавезујућа, при чему је такво становиште у другим поступцима имао и другостепени суд.

Врховни касациони суд не прихвата ревизијске наводе тужиоца.

Одредбом члана 37. Закона о основама својинско правних односа, прописано је да власник може тужбом захтевати од држаоца повраћај индивидуално одређене ствари. Лице које захтева повраћај ствари, мора доказати да на њој има право својине, као и да се ствар налази у фактичкој власти туженог.

У складу са наведеним, захтев тужиоца за излучење на начин опредељен тужбом заснива се на његовом својству инвеститора којим стиче право управљања коришћења и располагања на објектима изграђеним за своје потребе као средствима у друштвеној својини. Такве непокретност и даље морају опстати у режиму друштвене својине из разлога што према стању у списима изостају околности које би водиле промени природе својине на непокретностима. Стога, тужилац се свакако не може квалификовати као власник предметних непокретности. Он може бити једино носилац права коришћења непокретности која се налази у друштвеној својини и на томе даље заснивати свој захтев за излучење из стечајне масе туженог.

Носилац права коришћења ствари у друштвеној својини има право на правносвојинску и државинску заштиту. Али, то право могу остварити искључиво резиденти Републике Србије, подложни њеном уставноправном режиму својинске трансформације друштвене својине у друге уставом предвиђене облике својине (кроз процес приватизације установљен регулативом Републике Србије). Тужилац није резидент Републике Србије, већ је резидент Републике Босне и Херцеговине, као бивше чланице Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (даље у

тексту: СФРЈ). Зато је правни основ за решавање о праву на излучење и предају спорне ствари у посед тужиоцу, у циљу заштите његових стечених својинских права у стечају над туженим, дефинисан Анексом Г Споразумом о питањима сукцесије, закљученим између бивших република СФРЈ, којим се регулишу питања својине и стечених права. Међутим, Анекс Г Споразума о питањима сукцесије није непосредно применљив. Његовој примени нужно претходи закључење билатералних споразума међу бившим републикама СФРЈ, у конкретном случају Републике Србије и Републике Босне и Херцеговине.

Сходно изнетом, а супротно ревизијским наводима, не постоје услови за непосредну примену Анекса Г Споразума о питањима сукцесије. Тиме изостаје постојање дипломатског реципроцитета између Републике Србије и Републике Босне и Херцеговине у питањима о остваривању заштите права изведених из права својине као његових стечених права. Отуда за остваривање овакве заштите нужно је постојање фактичког реципротитета које је предмет доказивања. Терет доказивања ове околности свакако је на лицу које изводи постојање права за овакву правну заштиту. То је у овој правној ствари био тужилац. Следи да је правилан закључак другостепеног суда да је у одсуству чињеница које би указивале на постојање фактичког реципроцитета тужилац био у обавези да у том погледу предложи одговарајуће доказе. На овакав начин тужилац није поступио. Последице томе изостаје правни основ за остваривање правне заштите тужиоца према туженом у смислу члана 50. и 112. Закона о стечају, уз примену одредбе члана 37. Закона о основама својинскоправних односа. То су разлози који су водили одбијању тужбеног захтева за излучење, како то правилно закључује другостепени суд.

Имајући у виду све претходно наведено, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

**Председник већа, судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић